

On behalf of:

of the Federal Republic of Germany

Protokoll 19. juunil Tallinnas Maaeluministeriumis toimunud avakoosolekust

Osalejaid 25 inimest, sh Michael Succowi SA ja ELFi ekspertid, Maaeluministeriumi, Keskkonnaministeriumi, Põllumajandusameti, PRIA ja Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja esindajad, Eesti Maaülikooli ja Tartu Ülikooli teadlased.

Programm

9.00 Kogunemine ja tervituskohv

9.30 Avasõnad ELFi juhatuse liikme Silvia Lotmani poolt, kes oli ühtlasi seminari moderaator

9.40 Märgalaviljelus – perspektiivid „märjaks“ põllumajanduseks turbaaladel (*Paludiculture – Perspectives of wet agriculture on peatlands*). Andreas Haberl, Michael Succowi SA.

10.00 Ühise põllumajanduspoliitika reformimine ja märgalaviljeluse tulevik Eestis. Alex Lotman, Eestimaa Looduse Fond.

10.20 Kas Euroopa on valmis märgalaviljeluseks? ELi põllumajandus- ja kliimapolitikate mõjud (*Is Europe ready for Paludiculture? Implications of the EU Agricultural and Climate Policies*). Jan Peters, Michael Succowi SA.

10.40 GIS analüüs eesmärgiga määratleda degradeerunud turbaalade potentsiaalset kasutust. Kristjan Piirimägi, ELF.

11.15 Märgalaviljelusega seotud siseriiklikud õigusaktid ja nende rakendamine – ülevaade teostamisel olevast õiguslikust analüüsist. Siim Vahtrus, Keskkonnaõiguse Keskus.

11.30 "Mahajäetud turbaalade metsastamisest Eestis". Katri Ots, Eesti Maaülikool

11.50 Diskussioon

12.30-13.30 LÕUNA

Protokollitud on ettekannete järgselt esitatud küsimused ja vastused, protokollis Jüri-Ott Salm

Alex Lotmani (AL) ettekanne

Küsimus, kui suuri alasid mõeldakse märgalaviljeluseks?

AL: Esimesena on oluline pilootalade rajamine, suuruseks pakume paarisaja hektari suuruseid alasid, mis tagaksid võimaluse teha suurel skaalal katseid. Hetkel on palju väikeseid pilootalasid.

Kas karjatamine on mõeldav märgalaviljeluses?

JPeters/AL: Jah, karjatamine on üheks võimaluseks märgalaviljeluse rakendamisel.

Jan Petersi (JP) ettekanne

Küsimus, mis alusel on hinnatud põllumajanduse emissioonide osakaal nii suureks?

JP: emissioonid tulevad turbamaade kasutusest, karjatamisest, N₂O väetamisest. Turbamaade kasutus annab nõnda suure osakaalu.

Kristjan Piirimäe ettekanne

Ettekandes puudus Eesti kohta tabeli, GIS analüüsi tulemused annavad Eestis märgalaviljeluseks võimalike maade pindalaks kokku 395 249 ha vastavalt alatüüpidele:

Värv	Alatüüp	Kirjeldus	Pindala, ha
Roheline	1	PRIA toetatud põllu- ja rohumaad Põllu-ja rohumaad, PRIA poolt mitte toetatud	74,059
Roheline	2	toetatud	3,970
Kollane	3	Ammendatud turbakaevandusalad	5,561
Kollane	4	Potentsiaalsete kaevandusalad nimekirja	5,630
Oranž	5	Mets kuivendatud turvasmuldadel	303,839
Kollane	6	Kaitsealad	2,190
Punane	7	Kaitsealade sihtkaitsevööndid	167,014

Roheline: takistusi hinnatud väikeseks; Kollane: teatud asjaolude tõttu (näit ala läheb kaevandamisele) võib olla kitsendusi; Oranž: tõenäoline vastaseis tugevam (metsamaade kuivenduse likvideerimine); Punane: välistatud

Kus neid piloote teha?

Jüri-Ott Salm (JOS): Riigimaadel oleks variant neid esmajärjekorras teha, kuna riik annab ka suunised. Seepärast soovisime käia ka Pööravere jääsoos, kuna seal on mõned potentsiaalsed alad, kus veerežiim on juba taastunud ja alale juba kasvanud taimestik võib olla sobiv katsetusteks (näiteks pilliroog). Kavandatud on ka majandusanalüüs, mis ootab selle taga, millised märgalaviljeluseks sobivad kultuurid välja valime.

Turbalasundi paksust ei ole kasutatud seonduvalt hinnanguga kuivenduse mõjude ulatusega kraavist.

Kavandatud KeMi kliimaosakonnaga kohtuda, et arutada "kääre" kliimaaruandes antud kuivendusest mõjutatud pindaladega võrreldes.

Siim Vahtruse ettekanne

MAKi piirkondliku mullakaitse toetusega hõivatud ca 9000 ha, paarsada toetusesaajat – see näitab, et huvi on olnud suhteliselt suur.

Täpsustus jõhvikakultuuri toetuse kohta – ei ole vaja hoida hekki ja rohukamarat.

Katrin Otsa (KO) ettekanne

Kas katsed eeldavad, et kuivendus metsastatavatel aladel säilib?

KO: On nii toimiva kui ka mittetoimiva kuivendussüsteemiga alasid, pole hinnanud turba lagunemist. Segutuhaga väetamine suurendas mullahingamist, sest mikroobide tegevus intensiivistub. Puutuhaga katsed pole seda näidanud. Soomlastel on metsastamise osas head tulemused, eelkõige küttepuiduks. Puutuha granuleerimine Eestis suureks väljakutseks, Soomes seda tehtud. Põlevkivituhaga alustaimestikku ei tulnud.

Diskussioon

Kas kasvuhoonegaaside heitmete suhtes on märgalaviljelus parem kui praegused meetmed - alad rohumaadeks kujundada?

JOS: Märgalaviljeluse kontseptsioon on selline, et süsinikubilanss oleks positiivne, st pinnases seotaks süsinikku. Praegune rohumaade toetus seda ei taga, kuna kuivendus püsib.

Kui rohumaal kasvavad tarnad, pilliroog, hundinui, siis peaks minema toetuse alla. Siiski pilliroog, kuna kasvab vees, ei pruugi olla toetuskõlbulik. Ala eeldab hooldust, võimalik toetus, kui seda tehtaks vähemasti üle aasta.

Kas annate eeltingimused märgalaviljeluse alade kujundamiseks?

JOS: Jah, sõltuvalt liikidest anname nende kasvatamise kohta ülevaate vajalikest tingimustest, sh ala suurus, mullatüüp, turunõudlus jms.

Näiteks Saksamaal arutatakse võimaluse üle vähendada turba kasutust aianduses, mis tekitab nõudluse asendusmaterjalide järele.

Ka ÜPP eelarve limiteeritud, mõned ekstreemsed kultuurid võiks integreerida keskkonnanahastusse.

Kas veetaseme reguleerimine on aktsepteeritav märgalaviljeluses?

Selle peame samuti projekti raames välja selgitama. Pigem tuleks hoida veetaset ühtlaselt kõrgemal – märgalale tüüpilisel tasemel. Analüüsime võimalust koristamise ajaks veetaseme alla laskmiseks.

JP: Hiinas enamus paberit tehakse pilliroost. Saksamaal katsed heinast paberit teha. Kasutusvõimalusi on mitmeid. Tulevikuperspektiiv: turbatootmisest tulusam muude kultuuride kasvatamine.